

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 listopada 2022r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Piotr Witkowski
Protokolant:	Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 listopada 2022r. w Suwałkach

sprawy **M. K.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do rekompensaty

w związku z odwołaniem M. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 10 lutego 2022 r. znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje M. K. prawo do rekompensaty.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 10.02.2022r. odmówił M. K. prawa do rekompensaty.

Wskazał, iż zgodnie z art. 21 ustawy z 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 1924 ze zm.) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej wynoszący co najmniej 15 lat na dzień 31.12.2008r. Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy emerytalnej.

Natomiast Zakład odmówił M. K. prawa do rekompensaty ponieważ nie udokumentował on 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a jedynie 7 lat 8 miesięcy i 17 dni.

Do zatrudnienia w szczególnych warunkach organ rentowy nie uwzględnił okresu pracy w (...) w G. od 01.09.1972r. do 30.09.1986r., ponieważ w nadesłanym świadectwie pracy pracodawca nie wskazał okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W odwołaniu od tej decyzji M. K. domagał się jej zmiany i uwzględnienia pominiętego okresu pracy w (...), gdzie pracował jako szkutnik. Powołał się na przepisy resortowe, które takie stanowisko pracy zaliczają do prac w warunkach szczególnych. Nie stoi temu na przeszkodzie brak właściwego świadectwa pracy, którego nie wystawił pracodawca bądź które zaginęło.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od odwołującego się zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji i dodatkowo wskazał, że decyzją z dnia 10.02.2022r. przyznał wnioskodawcy emeryturę w kwocie zaliczkowej na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS od (...), tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Do stażu pracy w warunkach szczególnych, zaliczył okres pracy odwołującego od 15.10.1986 r. do 30.06.1994 r. w (...) w W..

Do stażu pracy w warunkach szczególnych nie zaliczył okresu pracy odwołującego:

- od 01.09.1972r. do 31.07.1974r. jako ucznia - na podstawie zwykłego świadectwa pracy z dnia 30.09.1986r. wystawionego przez (...) w G.,

- od 01.08.1974r. do 16.04.1984r. jako skutnika - na podstawie zwykłego świadectwa pracy z dnia 30.09.1986 r. wystawionego przez (...) w G.,

- od 17.04.1984r. do 30.09.1986r. jako mistrza - na podstawie zwykłego świadectwa pracy z dnia 30.09.1986r. wystawionego przez (...) w G.,

ponieważ powyższe okresy nie zostały udokumentowane w sposób przewidziany przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. tzn. nie zostały nadesłane świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Wskazał również na §2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), że okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy (pracodawca) lub następca prawny, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie §1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy, gdzie ma obowiązek określić:

- rodzaj pracy ściśle według wykazu, działu pozycji niniejszego rozporządzenia,

- stanowisko pracy wymienione w wykazie, dział, pozycję i punkt zarządzenia resortowego lub uchwały,

- okres, w którym praca w szczególnych warunkach wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

W przypadku zmiany nazewnictwa stanowiska pracy - w stosunku do nazwy wymienionej w resortowych aktach prawnych - bez zmiany rodzaju faktycznie wykonywanej pracy na tym stanowisku, pracodawca powinien podać w świadectwie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze:

- nazwę obecną, będącą odpowiednikiem nazwy podanej w zarządzeniu lub uchwale,

- przyczynę zmiany nazewnictwa,

- określić, czy wskazana nazwa stanowiska pracy odpowiada pod względem rodzaju wykonywanej pracy i zakresu obowiązków pracownika, stanowisku wymienionemu w załączniku zarządzenia resortowego.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie podlegało uwzględnieniu.

M. K. (ur. (...)) w dniu 17.01.2022r. wystąpił z wnioskiem o emeryturę oraz złożył wniosek o rekompensatę za pracę w warunkach szczególnych za okres pracy od 01.09.1972r. do 30.09.1986r. w (...) w G.. We wniosku wskazał, że pracował jako skutnik w wysokich temperaturach, przy oparach chemicznych i wysokim poziomie hałasu.

Uwzględnienie przez organ rentowy okresu pracy od 15.10.1986r. do 30.06.1994r. w (...) w W. do stażu pracy w warunkach szczególnych, nie budziło zastrzeżeń Sądu.

Sporny okres dotyczył zatrudnienia odwołującego się w pełnym wymiarze czasu pracy od 01.09.1972r. do 30.09.1986r. w (...) w G.. Z tego okresu odwołujący się nie uzyskał świadectwa pracy w warunkach szczególnych.

Ustalenia Sądu opierały się więc na analizie pracowniczych akt osobowych odwołującego się uzyskanych za sporny okres ze stosownego archiwum (koperta k. 126 akt sprawy) oraz opinii biegłego z zakresu bhp Z. C. (k. 93-99), a także zeznań samego odwołującego się złożonych w charakterze strony. Z dowodów tych wynikało, że tym zakładzie odwołujący się pracował przy produkcji łódek i jachtów laminowanych. W okresie od 01.09.1972r. do 31.07.1974r. był zatrudniony jako uczeń zawodu. Następnie od 01.08.1974r. do 16.04.1984r. pracował na stanowisku szkutnika i od 17.04.1984r. do 30.09.1986r. jako mistrz.

Pod kątem pracy w warunkach szczególnych rozważaniu podlegał przede wszystkim okres pracy odwołującego się na stanowisku szkutnika tj. od 01.08.1974r. do 16.04.1984r., ponieważ w okresie od 1.09.1972r. do 31.07.1974r. jako uczeń nie pracował w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym „normalnego” pracownika, a poza tym nadal posiadał status ucznia i nie mógł wykazać, że pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako szkutnik. Natomiast praca szkutnika polegała na klejeniu różnych elementów w tym drewnianych z użyciem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne oraz wykonywaniu czynności wykańczania sprzętu wodnego wykonanego z tworzywa sztucznego przez klejenie elementów łódek i jachtów. Praca ta obejmowała cięcie i klejenie części kadłubów oraz pokładu w całość. Elementy te były wykonywane z laminatu.

Samo stanowisko szkutnika nie zostało uwzględnione w wykazie A prac wykonywanych w warunkach szczególnych, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43). Natomiast jak ustalono w sprawie, odwołujący się wykonywał cały szereg czynności związanych z pracą w szczególnych warunkach ponieważ pracował przy każdym etapie produkcji łódki. Jak wskazał biegły z zakresu bhp odwołujący wykonywał prace takie jak: cięcie, sklejanie, dopasowywanie, laminowanie, szlifowanie czy malowanie wewnątrz kadłubów i pokładów jachtów. Za wykonywane w warunkach szczególnych uznaje się natomiast prace przy klejeniu w związku z treścią Działu VI poz. 7 Wykazu A (prace w klejowniach z użyciem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne). Prace przy klejeniu odbywały się w tym samym pomieszczeniu co pozostałe, z użyciem toksycznych klejów i żywic. Prace też przy lakierowaniu nie zhermetyzowane, zgodnie z treścią Wykazu A Dział XIV poz. 17, zostały uznane za prace w warunkach szczególnych, a takie odwołujący się wykonywał. Laminowanie również jest pracą w warunkach szczególnych.

Ustalenia, co do rodzaju czynności, które można uznać za wykonywane w warunkach szczególnych, w okresie pracy odwołującego się na stanowisku szkutnika, oparto przede wszystkim na treści opinii biegłego. Poczynione w niej ustalenia oraz wnioski Sąd w pełni podziela. Biegły prawidłowo wyszczególnił te prace, które dawały podstawę do uznania, iż odwołujący się pracował w warunkach szczególnych.

Na ten okres pracy przypadła zasadnicza służba wojskowa, którą odwołujący się odbywał obowiązkowo w okresie od 24.10.1978r. o 23.09.1981r. (książeczka wojskowa). Po zakończeniu służby zgłosił się do macierzystego zakładu pracy w dniu 01.10.1981r. i ponownie wrócił do pracy, na dowód czego zawarta została z nim ponownie umowa o pracę w dodatku szkutnika (akta osobowe). Okres służby wojskowej podlegał zaś zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych, gdyż czas zasadniczej służby wojskowej aż do 09.12.1991 r. zalicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, a zatem i emerytury pomostowej, jeżeli pracownik w ciągu 30 dni od zwolnienia z zasadniczej służby wojskowej podjął pracę w szczególnych warunkach. O ile jeszcze do podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały z dnia 16.10.2013r. II UZP 6/13 kwestia ta nie była oczywista z racji pewnych rozbieżności w samym orzecznictwie Sądu Najwyższego (patrz na wyroki SN wskazane w uzasadnieniu uchwały z dnia 16.10.2013 r. II UZP 6/13), o tyle po tej uchwale nie powinna budzić żadnych wątpliwości. Wszakże Sąd Najwyższy w składzie powiększonym, bo 7 sędziów, na skutek przedstawionego zagadnienia prawnego podjął uchwałę,

że „czas zasadniczej służby wojskowej, odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zalicza się – na warunkach wynikających z tego przepisu – do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art.184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej)”.

Potwierdzeniem tego stanowiska jest uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14.07.2016 r. III UZP 9/16, w której Sąd ten wskazał, że czas odbywania zasadniczej służby wojskowej w okresie obowiązywania art. 125 ust. 1 ustawy z dnia 26.11.1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w Brzmieniu ustalonym w jednolitym tekście (Dz. U. z 1984 r. Nr 7, poz.31) do zmiany tego przepisu z dniem 9.12.1991 r. zalicza się – na warunkach określonych w tym przepisie – do okresu zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy w zakładach wymienionych w załącznikach nr 2 i 3 do ustawy z dnia 19.06.1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (t.j. Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20 ze zm.), wymaganego do nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 tej ustawy w związku z art. 2 ustawy dnia 30.06.2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 170 ze zm.).

W uchwale tej Sąd Najwyższy powołał się na swoją uchwałę z dnia 16.10.2013 r. II UZP 6/13, wskazując że obecnie obowiązujące (odmienne) przepisy w tym względzie nie mają znaczenia, gdyż zaliczenie okresu służby wojskowej następuje w dacie podjęcia ponownie pracy. W uchwale tej Sąd Najwyższy także wskazał, że nie ma jakichkolwiek powodów do odmowy traktowania zaliczenia służby wojskowej do takiego, a nie innego okresu czasu, gdyż zgodnie z art. 125 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony, czas odbywania zasadniczej służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień wynikających, zarówno z Kodeksu pracy, jak i przepisów szczególnych.

Należy też wskazać na jednoznaczne stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane w postanowieniu z dnia 18.08.2021 r. II USK 210/21. Wskazał mianowicie w nim Sąd Najwyższy, że z art. 125 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony w brzmieniu ustalonym od dnia 11.02.1984 r. (t.j. Dz. U. z 1984 r. Nr, poz.31) wynika, że pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Oznacza to, że wliczenie okresu służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym pracownik podjął pracę w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia ze służby, dotyczy nie tylko uprawnień prawno-pracowniczych, wynikających z przepisów Kodeksu pracy, ale także wszelkich innych uprawnień prawno-pracowniczych, wynikających z przepisów szczególnych. Nie ma bowiem żadnego powodu, aby twierdzić, że powołana regulacja odnosi się tylko do wybranych przepisów szczególnych, a nie odnosi się do emerytur w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Okres służby wojskowej traktuje się jako okres równorzędny z rzeczywistym wykonywaniem zatrudnienia w ramach stosunku pracy (art.301 KP). Okres takiej służby jest zatem okresem zaliczanym do pracowniczego stażu zatrudnienia.

Sąd Okręgowy w Suwałkach w składzie orzekającym w pełni podziela to stanowisko Sądu Najwyższego i uważa, że odnosi się ono również do okresu sprzed 11.02.1984r. Artykuł mianowicie 125 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony do 10.02.1984 brzmiał analogicznie jak po 11.02.1984 r. „Pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych.

Nie ma tymczasem żadnych powodów aby uważać, że przed datą 11.02.1984r. inaczej traktować w tym względzie pracownika jak od tej daty, skoro regulacja prawna jest tożsama.

Zważywszy na powyższe do stażu pracy w warunkach szczególnych uwzględnić należało cały okres od 01.08.1974r. do 16.04.1984r. Był on wystarczający do wykazania przez odwołującego się, że wraz z okresem uwzględnionym przez organ rentowy posiada wymagane 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Materiał dowody w tym zakresie dawał

podstawy do pozytywnego zweryfikowania twierdzeń i stanowiska odwołującego się bez potrzeby szczegółowego analizowania jego okresu czasu pracy od 14.04.1984r. do 30.09.1986r. jako mistrza żaglowni, której raczej nie można było uznać za pracę w szczególnych warunkach. Jak wskazał na to biegły sądowy i jak to wynika z akt osobowych nie można jednoznacznie określić jakich pracowników (czynności) nadzorował odwołujący. Z zakresu obowiązków odwołującego się wynika – między innymi - że podlegali mu zarówno brygadziści lub również bezpośrednio pracownicy. Tym samym nie można stwierdzić, że praca odwołującego się na stanowisku mistrza żaglowni spełnia wymagania uznania jej jako wykonywanej w warunkach szczególnych w oparciu o wymagania ujęte w Wykazie A, Dziale XIV, poz. 24, R.R.M. (stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w wykazie).

Mając jednak, na względzie wyżej wskazane okresy pracy w szczególnych warunkach na mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc, należało zmienić zaskarżoną decyzję i przyznać M. K. praw do rekompensaty.

mt